

**ВЕЋУ МЕНТОРА
МЕДИЦИНСКОГ ФАКУЛТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ**

Предмет: Извештај комисије за оцену завршене докторске дисертације,
кандидата Дарка Хинића, дипломираног психолога

На седници Већа ментора Медицинског факултета у Крагујевцу, одржаној дана 19.11.2008. године, одређена је комисија за оцену и одбрану докторске дисертације, под називом: **"Утицај повећане употребе интернета на ментално здравље"**, кандидата дипломираног психолога **Дарка Хинића**.

У комисију за оцену и одбрану докторске дисертације одређени су:

- 1. проф. др Славица Ђукић Дејановић, председник**
редовни професор Медицинског факултета у Крагујевцу
(Ужа научна област: Психијатрија)
- 2. проф. др Горан Михајловић, ментор**
ванредни професор Медицинског факултета у Крагујевцу
(Ужа научна област: Психијатрија)
- 3. доц. др Александар Дамјановић, члан**
доцент Медицинског факултета у Београду
(Ужа научна област: Психијатрија)

Комисија је прегледала и проучила докторску дисертацију кандидата Дарка Хинића и подноси Већу следећи

ИЗВЕШТАЈ

Наслов докторске дисертације и урађеног истраживања се поклапају.

Одобрени циљеви истраживања и постављени циљеви у раду остали су исти.

Одобрена и примењена методологија истраживања остала је иста.

Докторска дисертација **„Утицај повећане употребе интернета на ментално здравље”** психолога Дарка Хинића написана је на 106 страна и подељена је у 7 већих поглавља: увод, методологија рада, резултати истраживања, тумачење резултата и дискусија, закључак, литература и прилози. Рад садржи сажетак рада, 12 графикона и

29 табела, а у поглављу литература цитирано је 122 референци из савремене стране и домаће литературе.

У уводном делу рада, који је подељен на више подпоглавља, кандидат даје шири преглед досадашњих сазнања из области проучавања феномена патолошке употребе интернета или Интернет адикције. Како се овом појавом, у нашој средини, до сада бавило углавном на комерцијалан и неакадемски начин, посебна пажња у уводном делу је посвећена опису и разграничавању већег броја аспеката овог поремећаја. Кандидат у уводу детаљно објашњава психолошке принципе јављања овог облика адикције, критеријуме за његово дијагностиковање и постојеће теоријске приступе у разумевању ове појаве. Посебна пажња је посвећена проблему дефинисања прекомерне употребе интернета као облика адикције или као облика поремећаја контроле импулса, као и питању самог назива испитиваног феномена. У завршном делу увода дата је детаљна анализа постојећих истраживања која су се бавила дефинисањем поремећаја употребе интернета са посебним освртом на она која су имала сличну тематику као и ова студија – веза Интернет адикције са психопатолошким категоријама зависности, опсесивно-компулсивног поремећаја, депресије и поремећаја личности.

У другом делу рада јасно су изложени Циљеви истраживања. Првенствени циљ студије је био утврдити корелацију прекомерне употребе интернета са дијагностичким категоријама зависности, компулсивности и депресивности и давање предлога за његово прецизније дефинисање и категорисање. Други циљ дисертације био је дефинисање психолошког профила ових личности у складу са когнитивистичком теоријом дисфункционалних персоналних уверења и поремећаја личности. Коначно трећи циљ би боље разумевање овог феномена и формулисање савета за унапређење будућих методолошких захвата и припремање терена за будућа истраживања у овој области у оквиру кога је као посебан циљ издвојена дескрипција карактеристика и схема употребе интернета у оквиру групе испитаника са симптомима Интернет адикције и идентификовање њихових корисничких стилова, преферираних садржаја и онлајн активности.

Следи детаљан и прецизан приказ Методологије истраживања. Испитивањем је обухваћено 100 испитаника подељених у две групе, клиничку и контролну. Прва група обухватила је 50 испитаника који су у периоду непосредно пре ове студије потражили

стручну институционалну психијатријску и психотерапијску помоћ услед психо-физичких потешкоћа изазваних повећаном употребом интернета. Другу групу чинило је 50 испитаника који такође користе интернет и то више од 5 сати недељно, али се никада нису пожалили на неки од симптома прекомерне употребе. Узорак је по својим карактеристикама стратификован, квотни узорак.

Детаљно су описане методе узорковања, мерене варијабле, методе истраживања и психолошко-психијатријске технике и инструменти прикупљања података које је кандидат користио у истраживању, а на крају су изнете опште и посебне хипотезе студије. За статистичку обраду података коришћене су методе дескриптивне и аналитичке статистике.

Четврто поглавље посвећено је опису добијених Резултата који су приказани тако да на јасан и прегледан начин обрађују и обухватају сва три постављена циља. У делу Општи резултати, кандидат излаже социо-демографске карактеристике узорка, податке о начину и интензитету употребе интернета, онлајн активностима и категоријама онлајн садржаја, а све са посебним нагласком на циљну групу особа са симптомима Интернет адикције (клиничка група). Резултати показују да је потребно најмање годину дана да се развије овај облик понашања. Клиничка група на интернету проводи више од 15, а често и 20 сати недељно, приступају му често у току дана, са интервалима у којима се проводи по више сати одједном на интернету и то углавном у вечерњим/ноћним терминима. На било који облик отежаног приступа или потпуне депривације реагују јаким негативним емоцијама анксиозности и беса. Према корисничким преференцијама и активностима идентификовано је постојање три издвојена типа психолошких диманзија у основи овог вида понашања, мешовити тип, зависност од сајберпорнографије, онлајн игара и компјутера уопште, и зависност од виртуелне социјалне интеракције.

У делу који се бави Постојећом психопатологијом првенствено је извршена дескрипција типичне клиничке слике, а онда је утврђено да се скала Интернет зависности налазе се у високој корелацији са понашањем дефинисаним и провереним дијагностичким критеријумима зависности од интернета. Идентификоване су значајне разлике између клиничке и контролне групе, а примењена скала адиктивног понашања је показала задовољавајућу предиктивну вредност. Опсесивно-компулсивни поремећај је такође показао висок степен корелације и дискриминативности са појавом

прекомерне употребе интернета док код депресивности постоји корелација са субскалом телесно-афективних симптома.

Коначно, користећи категоризацију поремећаја личности из DSM-IV, оса II, психолошки профил патолошких корисника интернета описан је кроз доминантно избегавајуће понашање, несигурност, стидљивост и социјалну анксиозност, високу негативну корелацију са антисоцијалним тенденцијама, и на крају кроз опсесивно-компулсивне тенденције. На свим наведеним скалама уочљив је повишени скор у оквиру клиничке групе што сугерише да се ради о популацији која је осетљивија и склонија облицима дисфункционалног понашања, са повишеном неуротичношћу и анксиозношћу.

У поглављу Дискусија кандидат дискутује резултате свог истраживања и пореди их са резултатима других аутора указујући на јединствени допринос сопствених резултата у решавању проблема одређивања граница појма Интернет зависности. Кандидат аргументовано даје предлоге за јасније концептуално одређење овог појма и корекцију поступака у оквиру методолошких захвата будућих истраживања сличне врсте. Нарочит значај, односно новина у овој студији, је сагледавање дисфункционалног облика понашања на интернету у светлу категорија поремећаја личности јер су се досадашње студије бавиле искључиво поређењима са дијагностичким категоријама као што су депресија или опсесивно-компулсивни поремећај.

Наводећи закључке, кандидат даје критички коментар сопствених резултата и отвара могућности за нова истраживања у овој области као предуслова лечења и превенције поменутог поремећаја. У анализи добијених резултата кандидат је исказао и велику способност за коришћење релевантне стручне литературе, цитирајући 119 референци аутора, који су дали свој допринос бољем познавању овог клиничког ентитета.

СПИСАК ПУБЛИКОВАНИХ РАДОВА ДАРКА ХИНИЋА

Радови публиковани у целини у **часописима од међународног и националног значаја**

1. **Hinić D.** Korisnički profili Internet zavisnika u Srbiji. Psihologija 2008; 41 (4): 435-453.
2. **Hinić D**, Mihajlović G, Špirić Ž, Đukić Dejanović S, Jovanović M. Excessive Internet use - Addiction Disorder or not? Vojnosanitetski pregled 2008; 65 (10): 763-767.
3. Mihajlović G, **Hinić D**, Damjanović A, Gajić T, Đukić-Dejanović S. Excessive Internet Use and Depressive Disorders. Psychiatria Danubina 2008; 20 (1): 5–14.
4. **Hinić D**, Mihajlović G, Đukić Dejanović S, Jovanović M. Povećana upotreba Interneta i socijalna izolacija. Engrami 2007; 29 (3-4): 47-62.
5. **Хинић Д.** Интернет парадокс, е-волуција 3. ЦеПИТ, БОШ, Београд, 2003.
6. **Хинић Д.** Интернет и традиционални медији, е-волуција 7. ЦеПИТ, БОШ, Београд, 2004.

Радови презентовани на **домаћим и иностраним научним скуповима**

1. **Хинић Д.** Сајбер простор и његови становници – реалност виртуелног; Интернет парадокс. Округли сто "е-волуција, сајбер простор и његови становници". ЦеПИТ, Београд, 2003.
2. **Хинић Д.** Употреба Интернета и социјални живот Интернет корисника. Емпиријска истраживања у психологији XIII. Београд. 2007.
3. Grubor J, **Hinić D.** Pronunciation tendencies: British vs American English in Serbia. ВІМЕР. Belgrade. 2008.

ЗАКЉУЧАК

Комисија за оцену завршене докторске дисертације Дарка Хинића под називом „Утицај повећане употребе интернета на ментално здравље” сматра да ова дисертација представља модерну и обимну компаративну студију која даје јединствени научни и клинички допринос медицинским наукама и новим научним дисциплинама као што су сајберпсихологија и сајберпсихијатрија, али и практичној примени психодијагностичких техника у одређивању симптома и поремећаја употребе интернета, чија важност ће тек добити на значају са ширењем употребе интернета на овим просторима. Такође, овом студијом се даје пример новог и свеобухватнијег приступа проблему поремећаја понашања на интернету чиме се указује на могућа усавршавања у области превенције овог поремећаја понашања.

По својој идеји и циљевима, а посебно по добијеним резултатима, ова докторска дисертација представља једну од квалитетнијих и обимнијих студија ове врсте, а прву озбиљну студију ове тематике у академским условима наших простора.

На основу свега наведеног чланови Комисије са задовољством предлажу Научно-наставном већу Медицинског факултета Универзитета у Крагујевцу да докторска дисертација „Утицај повећане употребе интернета на ментално здравље” кандидата Дарка Хинића буде позитивно оцењена и одобрена за јавну одбрану.

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ

- **1. проф. др Славица Ђукић Дејановић, председник**
редовни професор Медицинског факултета у Крагујевцу
(Ужа научна област: Психијатрија)
- **2. проф. др Горан Михајловић, ментор**
ванредни професор Медицинског факултета у Крагујевцу
(Ужа научна област: Психијатрија)
- **3. доц. др Александар Дамјановић, члан**
доцент Медицинског факултета у Београду
(Ужа научна област: Психијатрија)

У Крагујевцу, 24.11.2008.